

Звіт щодо бізнес-перспектив України з питань виробництва, зберігання, переробки та пакування овочів та фруктів

СПЕЦІАЛЬНИЙ ЗВІТ Літо 2017

Комерційна служба
Посольства США в Україні

АНОТАЦІЯ	3
ВСТУП	4
КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ	5
ОГЛЯД РИНКУ	7
ВИРОБНИЦТВО ОВОЧІВ ТА ФРУКТІВ	7
ЗАГАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ	7
СТРУКТУРА РИНКУ	9
ПОСТАЧАЛЬНИКИ ЗАСОБІВ ВИРОБНИЦТВА	10
ДЕТАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ВИРОБНИЦТВА КАРТОПЛІ	12
ДЕТАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ВИРОБНИЦТВА ОВОЧІВ	14
ДЕТАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ВИРОБНИЦТВА ФРУКТІВ, ЯГІД ТА ГОРІХІВ	16
ДИНАМІКА ТОРГІВЛІ	18
ПЕРЕРОБКА ФРУКТІВ І ОВОЧІВ	21
ЗАГАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ	21
СТРУКТУРА РИНКУ	22
ДИНАМІКА ТОРГІВЛІ	22
РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ	25
МЕТОДОЛОГІЯ ТА ВИБІРКА	25
ТЕНДЕНЦІЇ ВИРОБНИЦТВА	26
ПОПЕРЕДНІ ПОКАЗНИКИ	26
ПЕРСПЕКТИВИ	27
РИНКОВІ БАР'ЄРИ	29
РИНКОВІ ІНСТРУМЕНТИ РЕАЛІЗАЦІЇ	32
КОРОТКОСТРОКОВІ ПЛАНИ НА ПРИДБАННЯ ОБЛАДНАННЯ	34
ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ У 2017 РОЦІ	34
КУПІВЕЛЬНІ КРИТЕРІЇ	35
ПОДЯКА	38

Цей Спеціальний звіт щодо бізнес-перспектив України стосовно виробництва овочів та фруктів підготовлено у 2017 році для компаній США з метою огляду українського ринку овочів та фруктів. Він охоплює аналіз кожної підгалузі та ринковий аналіз невеликих і середніх за розміром виробників щодо подальшої роботи та планів модернізації. Завдяки сприятливим кліматичним умовам та родючим чорноземам, які становлять третину світового фонду, Україна могла б стати величезною експортною базою фруктів та овочів (як свіжих, так і перероблених). У цьому звіті досліджено фактори (від ринкової структури до конкуренції та торговельної динаміки), які або сприяють, або заважають розвитку цієї галузі. Інформація в цьому звіті значною мірою ґрунтується на даних, зібраних шляхом онлайн-опитування виробників і переробників овочів і фруктів, а також двох фокус-груп разом з компаніями, які залучені до цієї підгалузі. Історія, яку розповідають гравці цього ринку, – це історія майже миттєвих перетворень. Після того як колишній і найбільший торговий партнер зачинив свої двері, українські компанії переорієнтувалися на нові ринки. У процесі такого стрімкого переорієнтування зі Сходу на Захід вони чудово розуміють, що ключем для нових можливостей є запровадження у своїй діяльності агротехнологій та розширення виробництва, а для постачальників США ці дві умови цілком посилені.

Особлива Подяка

Ользі Ващенко з Американської комерційної служби в Києві за її внесок щодо аналізу статистичних даних та розробки інфографіки.

Мішель Р. Сміт

Аташе з питань торгівлі
Посольство США в Києві

Ірина Трубнікова

Спеціаліст з розвитку торгівлі
Посольство США в Києві

Радо вітаємо Вас на сторінках цього Спеціального звіту про плодоовочеву галузь України, виданого Американською комерційною службою у Києві.

Цей звіт розроблено за співпраці з декількома торговельними асоціаціями України, а також на підставі інформаційних даних кількох десятків виробників та переробників такої продукції. Всі джерела підкреслюють, що це, безсумнівно, час для суттєвих змін як для виробників, так і для переробників, і те, що такий поштовх для змін є вимушеною необхідністю.

Без сумніву, єдиним найважливішим фактором, який мотивує виробників і переробників овочів та фруктів до змін, є повна переорієнтація торговельних відносин України. Впродовж останніх двох років Україна переорієнтувала експорт більшості фруктів і овочів з Росії до Європейського Союзу, Південної Азії та Південної Африки. Така переорієнтація зі Сходу на Захід вимагає від українських компаній дотримання більш високих стандартів виробництва, що своєю чергою потребує від них пошуку кращих засобів та ресурсів виробництва.

Паралельно із трансформацією виробництва й переробки, що вже триває, українські компанії усвідомлюють, що разом вони можуть стати світовими лідерами виробництва й переробки плодоовочевої продукції. Маючи амбітні та оптимістичні плани, вони усвідомлюють, що для будь-якої розбудови потрібен надійний фундамент. Виробничі показники України виводять її на п'яте місце за обсягами виробництва фруктів, овочів та ягід у Європі, а постачальники США, які вже на ринку, характеризують покупців як технологічно «підкованих».

Хоча українські виробники та переробники і мають позитивні очікування від ринку, вони залишаються реалістами, розуміючи, що подальший якісний ривок потребуватиме кращих агротехнологій для максимального збільшення врожайності, а їхні короткострокові інвестиційні пріоритети полягають у розвитку засобів виробництва, післязбиральної обробки, зберігання та попередньої переробки. Такі інвестиції обмежені лише низьким рівнем доступного фінансування на ринку, а не відсутністю бажання таких поліпшень. Однак, на думку Американської комерційної служби у Києві, сьогоднішня проблема доступності фінансових ресурсів поступово вирішуватиметься відповідно до стабілізації роботи банківського сектору України.

Найсерйознішими труднощами для швидкої модернізації у цьому секторі є нестабільна політична ситуація як на національному рівні, так і в аграрному секторі. На національному рівні значний прогрес залежатиме значною мірою від земельної реформи. На сільськогосподарському рівні для досягнення успіху від невеликих та середніх фермерських господарств і переробників вимагатиметься формування позитивного ставлення до об'єднання у кооперативи. Відповідно до стану вирішення проблем протягом наступних двох-п'яти років попит українців на виробничі ресурси зростатиме в геометричній прогресії. Тому американським компаніям, які шукають нові ринки, необхідно оцінити можливості України, перш ніж їхні європейські та китайські конкуренти заповнять цей ринок.

На думку українських виробників овочів та фруктів, вони можуть стати світовими лідерами у сфері їх виробництва та переробки. Підставою для такого оптимізму є величезна виробнича спроможність держави. Україна посідає п'яте місце в Європі за рівнем виробництва плодоовочевої та ягідної продукції.

3-поміж європейських країн Україна посідає 11 місце з 45 за органічним землеробством. У 2016 році сукупний обсяг органічного виробництва в Україні оцінювався на рівні 22 млн. дол. (на 17% більше, ніж у 2015 році). За даними Міністерства аграрної політики та продовольства України, безліч факторів, зокрема середня окупність інвестицій на рівні приблизно 300%, роблять органічне землеробство одним із найпривабливіших напрямів для інвестицій в Україну.

На відміну від зернового ринку сільськогосподарської продукції, де домінують великі вертикально інтегровані виробники, плодоовочева продукція України зосереджена в господарствах населення. Ці невеликі за розмірами фермерські господарства вирощують 98% картоплі країни, 86% іншої овочевої продукції та 81% плодоягідної продукції. Незважаючи на те, що на господарства населення припадає більша частина загального виробництва плодоовочевої продукції порівняно з промисловими виробниками, вони не завжди є найефективнішими виробниками.

Незважаючи на обсяг, більшість компаній дивляться у майбутнє з оптимізмом. У фокус-групах, проведених Американською комерційною службою, більшість респондентів очікують, що їхні доходи або зростуть, або залишаться на рівні 2017 року. Їхні інвестиційні пріоритети у 2017 році спрямовані на розвиток виробничих ресурсів, засобів обробки після збору врожаю, зберігання та попередньої переробки.

Незважаючи на великий обсяг чорноземів та давню сільськогосподарську практику, Україна, як не дивно, залежить від імпорту сільськогосподарських засобів виробництва. Незважаючи на те, що вона є чистим експортером фруктів та овочів, коли мова йде про виробничі ресурси, зокрема про насіння, добрива та сільськогосподарську техніку, Україна є чистим імпортером. Попит на виробничі ресурси у майбутньому збільшуватиметься внаслідок фундаментальної переорієнтації торговельних відносин України.

Майбутнє приєднання України до ЄС, конфлікт на сході країни та заборона РФ на поставку сільськогосподарської продукції нещодавно підштовхнули українських виробників до пошуку нових експортних ринків. Незважаючи на ці чинники, які спочатку спричинили падіння експорту, до 2016 року Україна відновила та збільшила річний експорт овочів на 57% до 153 мільйонів доларів США. Вона також збільшила експорт до країн ЄС та почала експортувати овочі на нові ринки Південної Азії та Південної Африки.

Попит на зовнішніх ринках стимулюватиме розвиток харчової промисловості України впродовж найближчих п'яти років. Нинішній стан нерозвиненості у поєднанні зі зростанням зовнішнього попиту дозволяє експертам спрогнозувати, що протягом наступних п'яти років переробна промисловість України швидко зростатиме. Світові компанії-гіганти, такі як Danone та Nestle, вже локалізують більшість своїх виробничих ресурсів, а промислові виробники планують будівництво сховищ для розширення своїх торговельних можливостей.

Зростання як у виробництві, так і в переробці, може обмежуватися доступом до фінансових ресурсів та майже повною відсутністю сучасних засобів холодного зберігання. Доступ до фінансових ресурсів є історичною проблемою України. Як результат, постачальники, які пропонують гнучкі умови фінансування, мають значну конкурентну перевагу. Щоб допомогти вирішити проблему зберігання, упродовж наступних двох-трьох років Міністерство аграрної політики та продовольства України планує активно підтримувати розвиток інфраструктури, інвестуючи понад 20 млн. дол. США у будівництво 60 складських приміщень по всій країні.

Здатність України бути в когорті світових лідерів виробництва та переробки плодоовочевої продукції значною мірою залежить від спроможності фермерів співпрацювати на оптовому ринку. Об'єднання домашніх господарств та невеликих сімейних фермерських господарств у кооперативи підвищить їхню конкурентоспроможність, забезпечить доступ до фінансових ресурсів, дасть змогу зекономити на обсягах складського зберігання й транспортування та відкриє можливості для експорту.

Усвідомлюючи економічний потенціал цього сектору, Уряд розпочинає вкладати значні інвестиції в іригацію. Міністерство аграрної політики та продовольства України та Світовий банк ведуть переговори про виділення 1 млрд. дол. США на реконструкцію державних іригаційних систем на півдні України. До 2020 року очікується, що Україна відновить зрошення ще 500 тис. гектарів, що становитиме один мільйон гектарів від загального обсягу зрошуваних земель.

DCFTA (Угода про поглиблену та всебічну зону вільної торгівлі між Україною та ЄС) й стандарти та норми безпеки ЄС суттєво впливатимуть на розвиток компаній. За прогнозами аналітиків, сукупний обсяг експорту України до ЄС збільшиться на 6,3% унаслідок імплементації DCFTA. У міру зростання рівня торгівлі місцеві виробники овочів та фруктів мають поліпшити свою конкурентоспроможність, збільшити урожайність шляхом модернізації перероблювальних та пакувальних потужностей, покращення процесу транспортування та зберігання, а також через поліпшення рівня безпеки харчових продуктів.

Беручи до уваги, що компанії США могли б відігравати важливу роль у розвитку цієї галузі, наразі на ринку замало інформації про американське обладнання. Як зазначили учасники фокус-групи, конкретними напрямками, де б вони бажали оцінити можливості постачальників США, є комбайни для збирання ягідних культур, морозильне обладнання, а також обладнання для чищення та сортування овочів і фруктів. Вони також хотіли б отримувати більше інформації про таке обладнання як від кінцевих користувачів, так і від постачальників.

Комерційна служба США у Києві дякує нашим партнерам, вказаним нижче, які сприяли просуванню опитування Американської комерційної служби та фокус-груп через їхні мережі. Ми особливо хочемо подякувати Асоціації УКРСАДПРОМ за данні щодо виробництва та переробки фруктів, ягід та горіхів.

Дмитро Крошка
Голова Асоціації "УКРСАДПРОМ"

Асоціація «УКРСАДПРОМ» є всеукраїнським національним об'єднанням промислових виробників фруктів, ягід та горіхів і об'єднує фермерів, що вирощують більше половини всього промислового обсягу цієї продукції в Україні.

Україна була основним постачальником свіжих і перероблених плодів до всіх республік СРСР. Але зараз садівництво України відновлюється після впровадження ембарго з боку Росії. Це має суттєвий вплив, враховуючи те, що протягом десятиліть Україна експортувала понад 90 відсотків своїх плодів та ягід в Росію. У той самий час, коли галузь відновлюється від наслідків російських торговельних заборон, вона також зазнає серйозних перетворень через необхідність запровадження нових стандартів якості харчових продуктів, що вимагають нові експортні ринки.

Незважаючи на ці виклики, Україна продовжує виробляти значні обсяги фруктів та ягід. Так, Україна займає в світі друге місце за обсягами вирощування вишні, третє місце за обсягами вирощування горіхів, 11-те місце з вирощування черешні і 12-те місце з вирощування яблук, а також є одним із основних світових виробників ягід, зокрема, малини та смородини.

Крім того, Асоціація "УКРСАДПРОМ" вважає, що перспективи України щодо збільшення обсягів виробництва свіжої та переробленої продукції є високими. Потенціал української галузі садівництва обумовлений, головним чином, історичним акцентом на вирощуванні плодів і ягід, сприятливими природно-кліматичними умовами для вирощування широкого асортименту плодів і ягід, ціною доступністю українських фруктів на міжнародному ринку і їх низькою собівартістю. Навіть при існуючих обсягах виробництва існують можливості розширення асортименту продуктів переробки.

Для того, щоб скористатись можливостями у виробництві та переробці фруктів та ягід, галузь терміново потребує потужності для зберігання фруктів, сортувальні і пакувальні лінії, системи крапельного зрошення, постахарвест та переробні технології. Ми сподіваємось, що партнери в США, особливо ті, хто здатні запропонувати фінансові пакети та/або гнучкі умови оплати, використають цей звіт для оцінки українського ринку та інвестування разом із нами у трансформацію нашої галузі.

Львівська обласна державна адміністрація

Наталія Хмиз,
Директор департаменту
агропромислового розвитку
Львівської облдержадміністрації
+380 32 255 50 62
lviv_apk@ukr.net
apr@loda.gov.ua
http://loda.gov.ua/

Проект USAID «Підтримка аграрного і сільського розвитку»
Микола Гриценко,
Керівник напрямку розвитку аграрних ринків
+380 50 383 5554
mhrytsenko@ukraineards.com
<https://www.usaid.gov/ukraine/agriculture>

Асоціація "УКРСАДПРОМ"
Дмитро Крошка, Голова
+380 44 232 22 68
info@ukrsadprom.org
www.ukrsadprom.org
<https://www.facebook.com/ukrsadprom.org>

| КОНТАКТИ

Ірина Трубнікова

Спеціаліст з розвитку торгівлі Посольство США в Києві

Тел.: +38 044 521 5244

Email: Irina.Trubnikova@trade.gov

www.export.gov/ukraine

